

הודעה לעיתונות

info@cbs.gov.il

http://www.cbs.gov.il

פ.ק.ס. 02-652 1340

הודעה קודמת בנושא:

- יציבות בעמדות הציבור בשנת 2003 בהשוואה לשנת 2002 – נתונים מתוך הסקר החברתי 2003

ירושלים, כ"ב באב תשס"ד
9 באוגוסט 2004
210/2004

רווחת האוכלוסייה בישראל

ממצאים ראשוניים מתוך הסקר החברתי 2003

בשנת 2003

- 48% מבני 20 ומעלה היו מרוצים ממצבם הכלכלי
- 14% הרגישו עניים בשנה האחרונה
- 46% דווחו שאינם מצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית
- 39% העריכו שבשנים הקרובות מצבם הכלכלי ישתפר, 37% העריכו שהוא לא ישתנה ו-24% העריכו שהוא יהיה פחות טוב בהשוואה להיום
- בגלל קשיים כלכליים:
- 14% השיבו שוויתרו על אוכל בשנה האחרונה
- 38% ויתרו על חימום או על קירור מספיק של הבית
- 16% מהזקוקים לתרופות במרשם רופא ויתרו על התרופות
- 45% מהזקוקים לטיפול שיניים ויתרו על הטיפול
- 50% מאלה שאין להם ביטוח בריאות משלים ויתרו עליו בגלל קשיים כלכליים
- 54% ויתרו על קניית בגדים או נעלים
- 27% מהמעשנים ויתרו על קניית סיגריות
- ל-14% ניתקו בשנה האחרונה את קו הטלפון או החשמל

כתב מר מיכאל שפרנסקי

הודעה זו מתפרסמת גם באתר הלמ"ס באינטרנט, בכתובת:

www.cbs.gov.il/hodaot2004/19_04_210.pdf

לקבלת הסברים והבהרות באשר לתוכן הודעה זו ניתן לפנות אל

יחידת קשרי עיתונות בטל' 02/6527845 , 050/6235124

רווחת האוכלוסייה בישראל הוא הנושא המיוחד שנחקר בשנת 2003 במסגרת המחזור השני של הסקר החברתי, בהזמנת אגף התקציבים במשרד האוצר. הסקר החברתי הוא סקר שנתי שוטף, המספק מידע על תנאי החיים של האוכלוסייה הבוגרת בישראל ורווחתה. נושא רווחת האוכלוסייה בישראל כולל מידע אודות תפיסות של הציבור ביחס למצב הכלכלי האישי וויתורים בתחומים שונים בגלל קשיים כלכליים. הסקר נערך על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בחודשים ינואר-דצמבר 2003. במסגרתו רואיינו כ-7,200 איש בני 20 ומעלה מכל רחבי הארץ, המייצגים כ-4 מיליון איש בגילים אלה.

1. תפיסות הציבור ביחס למצב הכלכלי האישי

48% מבני 20 ומעלה היו מרוצים⁽¹⁾ ממצבם הכלכלי, בדומה לשנת 2002. ילידי הארץ ועולים ותיקים היו מרוצים ממצבם הכלכלי בשיעור גבוה משיעור העולים משנת 1990 ואילך (51% ו-55% בהתאמה, לעומת 29%). 70% מהאנשים שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪ היו מרוצים ממצבם הכלכלי, לעומת 30% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪. 55% מבעלי השכלה אקדמית היו מרוצים ממצבם הכלכלי, לעומת 42% מבעלי השכלה נמוכה.

14% מבני 20 ומעלה הרגישו עניים בשנה האחרונה: יותר עולי שנות ה-90 (21%) מאשר ילידי הארץ (13%), יותר יהודים המגדירים את עצמם כ"חרדים" (16.5%) מאשר יהודים המגדירים את עצמם כחילונים (11%). 24% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪ הרגישו עניים, לעומת 5% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪. 16% מכל בני 25-44 הרגישו עניים בשנה האחרונה, לעומת 8% מבני 75 ומעלה.

46% מבני 20 ומעלה דווחו שאינם מצליחים לכסות את כל ההוצאות של משק הבית בהשוואה ל-47% בשנת 2002. מבין הגרושים 60% לא הצליחו לכסות את כל ההוצאות, לעומת 48% מהנשואים ו-37% מהרווקים. 66% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪ לא הצליחו לכסות את כל ההוצאות של משק הבית, לעומת 24% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪.

(1) מרוצים מאוד ומרוצים

35% מבני 20 ומעלה ציינו שב-5 השנים האחרונות מצבם הכלכלי הורע. על הרעת המצב הכלכלי הצביעו 44% מבעלי השכלה נמוכה, לעומת 26% מבעלי השכלה אקדמית, ו-49% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪, לעומת 22% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪.

39% מבני 20 ומעלה העריכו שמצבם הכלכלי ישתפר (40% בשנת 2002), 24% העריכו שבשנים הקרובות מצבם הכלכלי יהיה פחות טוב (21% בשנת 2002), ועוד 37% העריכו שהוא לא ישתנה (39% ב-2002). עולים משנת 1990 ואילך צפו שיפור במצבם הכלכלי בשיעור נמוך בהשוואה לילידי הארץ ולעולים ותיקים – 34% מהעולים החדשים העריכו שמצבם הכלכלי יורע בשנים הקרובות, לעומת 19% מילידי הארץ ו-27% מהעולים הוותיקים. שיעור המעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות גבוה יותר בקרב האוכלוסייה הערבית מאשר בקרב האוכלוסייה היהודית (47% לעומת 38%).

2. על מה מוותרים?

אוכל

14% מבני 20 ומעלה (כ-550 אלף איש), השיבו שוויתרו בשנה האחרונה על אוכל בגלל קשיים כלכליים. שיעור הוויתורים על אוכל גבוהים יותר בקרב נשים מאשר בקרב גברים (16% לעומת 12% בהתאמה), בקרב בני 45-64 מאשר בקרב בני 20-24 (16% לעומת 8% בהתאמה), ובקרב האנשים ממשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪, מאשר בקרב האנשים ממשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש מעל 4,000 ₪ (27% לעומת 4% בהתאמה). שיעור הוויתור על אוכל הגיע בקרב אלה שבשנה האחרונה היו בעיקר מובטלים⁽²⁾ ל-29%. 20% מהאוכלוסייה הערבית ויתרו על אוכל לעומת 13% מהאוכלוסייה היהודית.

חימום או קירור הבית

38% מבני 20 ומעלה ויתרו בשנה האחרונה על חימום או על קירור מספיק של בתיהם: 50% בקרב האוכלוסייה הערבית, לעומת 36% בקרב האוכלוסייה היהודית, 54% מעולי 1990 ואילך, לעומת 32% מילידי הארץ. 59% מבעלי השכלה נמוכה דיווחו על ויתור על חימום או על קירור מספיק של הבית, לעומת 24% מבעלי השכלה אקדמית.

(2) מתבסס על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, מה מבין האפשרויות הבאות מתאר את פעילותך העיקרית?"

תרופות במרשם רופא

כ-70% מבני 20 ומעלה (כ-3 מיליון איש) היו זקוקים בשנה האחרונה לתרופות במרשם רופא, אך 16% מהם ויתרו על רכישת התרופות בעקבות קשיים כלכליים (כחצי מיליון איש). שיעור הוויתור על תרופות במרשם רופא גבוה יותר באוכלוסייה הערבית מאשר באוכלוסייה היהודית (39% לעומת 13%

בהתאמה). 3% מהאנשים שהכנסותיהם מעבודה הן מעל 7,000 ₪ בחודש ויתרו בשנה האחרונה על רכישת תרופות במרשם רופא, לעומת 19% מאלה שהכנסותיהם מהעבודה הן עד 4,000 ₪ בחודש.

טיפול שיניים

65% מבני 20 ומעלה היו זקוקים בשנה האחרונה לטיפול שיניים (כ-2.5 מיליון איש), וקרוב ל-45% מהם ויתרו עליו בגלל קשיים כלכליים. שיעור הוויתור גבוה יותר בקרב האוכלוסייה הערבית (64%) מאשר בקרב האוכלוסייה היהודית (42%). על טיפול שיניים ויתרו 69% מאלה שבשנה האחרונה היו בעיקר מובטלים ו-41% מהמועסקים. 67% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪ ויתרו על טיפול שיניים, לעומת 21% מאלה שחיים במשקי בית עם הכנסה חודשית ברוטו לנפש מעל 4,000 ₪.

ביטוח בריאות משלים

ל-30% מבני 20+ בישראל אין ביטוח בריאות משלים (כמיליון איש), 50% מהם ויתרו עליו בגלל קשיים כלכליים. אחוז המוותרים על ביטוח בריאות המשלים גבוה במיוחד בקרב אלה שבשנה האחרונה היו בעיקר מובטלים (71%), בעלי השכלה נמוכה (64%), ובקרב האוכלוסייה הערבית (60%).

ביגוד והנעלה

54% מבני 20 ומעלה ויתרו בשנה האחרונה על קניית בגדים או נעליים בגלל קשיים כלכליים: 61% מהנשים לעומת 46% מהגברים, 69% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪, לעומת 36% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪. בקרב האוכלוסייה הערבית אחוז המוותרים על קניית בגדים או נעליים בגלל קשיים כלכליים נמוך מזה שבקרב האוכלוסייה היהודית (49% לעומת 55%, בהתאמה).

סיגריות

כ-32% מבני 20 ומעלה (מעל מיליון איש) עישנו בשנה האחרונה לפחות סיגריה אחת ביום. 27% מהם ויתרו על קניית סיגריות בגלל קשיים כלכליים: יותר צעירים בני 20-24 (35%) מאשר בני 45 ומעלה (מ-15% עד 24%). יותר בקרב אלה שבשנה האחרונה היו בעיקר מובטלים (48%) מאשר מועסקים (20%), ויותר בעלי השכלה נמוכה (36%) מאשר בעלי השכלה אקדמית (14%).

תיקונים בבית

ל-45% מבני 20 ומעלה (כ-2 מיליון איש) היו ליקויים בבתיהם שדורשים תיקון, כגון סדקים בקירות, רטיבות וכד'. קרוב ל-59% מהם ויתרו על התיקונים בגלל קשיים כלכליים: 84% בקרב האוכלוסייה הערבית, לעומת 54% בקרב האוכלוסייה היהודית, ו-78% מאלה שחיים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪, לעומת 32% מאלה שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪.

טלפון וחשמל

ל-14% מכל בני 20 ומעלה בישראל ניתקו בשנה האחרונה את קו הטלפון או החשמל: ל-37% בקרב האוכלוסייה הערבית ול-11% בקרב האוכלוסייה היהודית, ל-27% מאלה שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש עד 2,000 ₪, לעומת 3% מאלה שחיים במשקי בית שבהם הכנסה חודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪.